

NAŠ RAZRED JE EKO

Tina Brodnjak Kokot

Osnovna šola Gorišnica, Slovenija

IZVLEČEK

V projekt »Naš razred je eko« smo uspešno vključili načela Ekošole in dvignili raven ekološke ozaveščenosti učencev v zadnjem triletju osnovne šole. Vsako leto smo izbrali eko dejavnost in jo poizkušali udejanjiti v okviru razrednih ur, da so tako postale pestrejše in drugačne. Organizirali smo izmenjavo knjig, reciklirali smo oblačila in s 6 novimi kosi oblačil izvedli modno revijo, raziskali smo vlogo hrane in odgovorno ravnanje z njo, pripravili smo jedi iz buče in jih predstavili na sejmu Altermed.

Pri tem projektu so učenci krepili naslednje kompetence: sposobnost zbiranja informacij, organiziranje in načrtovanje dela, človek in njegov odnos do okolja, spoznavanje sebe in svoje vloge v okolju, sposobnost prepoznati in analizirati neobičajne probleme in načrtovati strategije za njihovo rešitev.

POVZETEK

Na Osnovni šoli Gorišnica poizkušamo vzgajati otroke, ki bodo razvili čut za odgovorno ravnanje z okoljem in naravo. »Naš razred je eko« je projekt zadnjega triletja. V oddelčni skupnosti si vsako leto izberemo dejavnost, ki je povezana z Ekošolo in jo poizkušamo udejanjiti v okviru razrednih ur, da jih popestrimo in naredimo drugačne. Izvaja se večinoma v času razrednih ur in glede na izbrano temo se nato povežemo še z učitelji določenih predmetov, ki našo temo vključijo v učne načrte/predmete.

Cilji projekta se udejanjajo preko ciljev Ekošole in načel delovanja razredne skupnosti: skrb za okolje, kakovostna organizacija, aktualnost tem, interdisciplinarnost, evalvacija kakovosti življenja. V treh letih smo poglobljeno spoznali recikliranje in odgovorno ravnanje s hrano. Širši koncept dela zajema izbiro teme, raziskovanje področja, primere iz teorije v prakso in predstavitev našega dela. Reciklirali smo knjigo z organizacijo tedna izmenjave knjig, reciklirali smo oblačila in kreirali novih 6 kosov oblačil, raziskali vlogo hrane in vsestransko uporabnost buče, pripravili recepte in jedi ter jih delili z drugimi.

Biti eko ni zmeraj lahko. Najstniško nezadovoljstvo in nezainteresiranost smo premagovali tako, da so učenci imeli večinski nadzor nad dogajanjem in potekom projekta. Na večje težave pri projektu nismo naleteli.

Projekt je spodbudil povezanost med učenci, ki so sami določali proces ukvarjanja z »eko temami«. Razredne ure so bile pestrejše. Svoja dognanja in rezultate smo delili z drugimi učenci. Večino naših rezultatov/izdelkov smo lahko predstavili na sejmu »Altermed«, kar je

izboljšalo organizacijske zmožnosti učencev. Organizirali smo modno revijo na predstavitvenem odru Ekošole na sejmu Altermed in pripravili jedi na demonstracijskem odru sejma Altermed.

Ključne besede: razredna skupnost, pestrejša in drugačne razredne ure, recikliranje oblačil, izmenjava knjig, odgovorno ravnanje s hrano

ABSTRACT

At the Gorišnica Primary School, we are trying to educate children to develop the sense of responsible attitude towards the environment and nature. "Our class is eco" is the project of the last term at primary school. Every year, we select an activity related to the Ecoschool and we try to make it happen within the class lessons to enrich them and make them different. According to the chosen topic, we connect with the teachers of certain subjects that insert our topic in the curriculum.

Educational goals of the project are environmental care, good organization, up to date topics, interdisciplinarity and evaluation of quality of life. During last three years, we have learned about recycling and responsible food management. The wider concept of work covers the choice of topics, research of the topics, examples from theory to practice and the presentation of our work. We recycled books while organizing a week of a book exchange, we recycled clothes and created 6 new pieces of clothing, explored the role of food and the wide range of the pumpkin usage, prepared recipes and dishes and shared them with others.

Being eco is not always easy. The students having a majority control over the events and the course of the project overcame teenage dissatisfaction and the lack of interest. We did not face any major problems with the project.

The project encouraged the connection between students who defined the process of dealing with "eco topics". Class lessons were more versatile. We shared our findings and results with other students. Most of our products were presented at the "Altermed" fair, which improved the organizational skills of students.

Keywords: class community, richer and different class lessons, clothing recycling, book exchange, responsible food handling

1 UVOD

1.1 Načela Ekošole v interakciji z razrednimi urami

Ritem, v katerem se giblje naša družba in svet okoli nas, dosega skorajda svetlobno hitrost. Zavedati se moramo, da napredek, ki nam omogoča »ugodnejše« življenje, predstavlja tudi veliko breme za naš planet. Dejansko se morajo današnje generacije naučiti ustaviti se v trenutku in pogledati okoli sebe ter ozavestiti naša ravnanja. Planet Zemlja nas potrebuje.

Na Osnovni šoli Gorišnica že vrsto let delujemo v skladu z načeli Ekošole. Z aktivnostmi, ki jih izpeljemo, si od leta 2012 vsako leto prislužimo zeleno zastavo. Našim učencem želimo z vrsto konkretnih projektov omogočiti trajnostni razvoj vrednot povezanih z odgovornim načinom bivanja na tem planetu ter odgovornim ravnanjem z okoljem in naravo. Želimo, da bi naši učenci skrb za naš planet ne izvajali samo preko projektov Ekošole, temveč da bi ta miselnost v resnici postala del njih.

Oddelčna skupnost (enovita, sestavljena, prepletena) je vpeta v socialno skupnost šole in kulturo širše družbe, saj s temi dejavniki nenehno vstopa v različne odnose. Učni učinek je večji, če v oddelku prevladujejo dobri odnosi, ki omogočajo graditev znanja posameznika v interakciji s socialnim okoljem, v katerem je akumulirano znanje širše socialne skupnosti. Sodobne kurikularne cilje, kot na primer razvijanje kritičnosti, iniciativnosti, izvirnosti, namreč lahko dosegamo le v ustrezni šolski kulturi in klimi, katere del je kultura in klima oddelčne skupnosti.

Temeljna načela delovanja znotraj oddelčne skupnosti sovpadajo z idejo Ekošole, ki jo je tako lažje vključiti v delovanje razreda.

1.2 Namen projekta

V našem projektu se prepletajo in hkrati narekujejo pot našega dela osnovna načela, ki so sestavni del Ekošole in dela v oddelčni skupnosti:

- načelo kakovostne organizacije -
oddelčna skupnost kot temeljni šolski socialni sistem potrebuje svoj skupni cilj, pa tudi določen časovni termin, namenjen oblikovanju skupnih ciljev in "ukvarjanju s

samim seboj" (predelava napetosti, povratne informacije o tem, kako sistem deluje, ipd.;

- načelo aktualizacije –
aktivnosti oddelčne skupnosti so usmerjene v sooblikovanje vizije šole in njeno udejanjanje. Pri tem se odzivajo na aktualne življenjske potrebe oddelka, skupine in posameznikov (tako učencev kot učiteljev);
- načelo interdisciplinarnosti –
skrb za kakovost življenja oddelčne skupnosti je skupna odgovornost razrednika, učencev, oddelčnega učiteljskega zbora ter, po potrebi, šolske svetovalne službe in drugih strokovnih delavcev šole. Pri tem med seboj enakopravno sodelujejo in se vključujejo v življenje in delo oddelčne skupnosti. Posebna pozornost pri tem naj bo namenjena enakopravnemu sodelovanju učencev in razvoju njihove soodgovornosti za življenje in delo v šoli;
- načelo evalvacije kakovosti življenja –
sprotna in končna evalvacija procesov in rezultatov življenja in dela v oddelčni skupnosti zagotavlja večjo kakovost in omogoča nadaljnje načrtovanje. Bistvo evalvacije je v prvi vrsti kritična analiza dela, ki sloni na primerjavi načrtovanih in doseženih ciljev. Temu sledi skupno načrtovanje dela. Tako učence sprti navajamo na refleksijo lastnega dela in jim pomagamo pri oblikovanju ustreznih realnih ciljev.

Projekti Ekošole so namenjeni spodbujanju in večanju ozaveščenosti o trajnostnem razvoju med otroki, učenci in dijaki skozi njihov vzgojni in izobraževalni program ter skozi aktivno udejstvovanje v lokalni skupnosti in širše.

Temelj odgovornega odnosa do okolja ni le posredovanje in pridobivanje znanja, ampak dejavno spreminjanje kulture obnašanja in ravnanja. Cilji našega projekta sovpadajo tudi s cilji Ekošole, saj spodbujamo program z medpredmetnim povezovanjem znanja za življenje, ki razvija odgovoren odnos do okolja, narave in bivanja nasploh.

V projekt »Naš razred je eko« tako vključujemo tudi temeljni nazor Ekošole, da bodo otroci, učenci in dijaki kmalu v prihodnosti vplivali in sprejemali pomembne odločitve na vseh ravneh našega življenja. Skozi dejavnosti v našem projektu postajajo ambasadorji za uresničevanje trajnostnega razvoja ter vplivajo tudi na obnašanje odraslih ter spreminjajo njihove vzorce ravnanja. Cilj projekta »Naš razred je eko« v svoji osnovi vključuje skrb za

človeka, vključuje varovanje zdravja, izgradnjo medsebojnih odnosov ter skrb za okolje in naravo. Na osnovni šoli Gorišnica se trudimo, da je okoljska vzgoja sestavni del ciljev in vsebin vsakega predmeta v izobraževalnem programu, naravoslovne dejavnosti povezujejo cilje in vsebine med predmeti, vrednostni cilji so sestavni del življenja šole, dejavnosti mladih so odraz ustvarjalnosti, novih idej in konkretnih akcij oziroma projektov, vzgojno delo znotraj šole je celovito in povezano z lokalno skupnostjo.

Kot pomembne cilje projekta in za uspešno delovanje oddelčne skupnosti smo označili spodbujanje in večanje kreativnosti, inovativnost, izmenjavo idej, povezovanje okoljskih vprašanj z ekonomskimi in socialnimi, razvijanje pozitivnih odnosov.

Kot razredničarka osnovnošolcev v zadnji triadi, sem se odločila, da kot razred sami osmislimo in udejanjimo naš doprinos k večjemu ekološkemu ozaveščanju nas samih in širše družbe. Dosežki učencev so toliko višji koliko več vpliva imajo sami na učno okolje in teme, ki jih obravnavajo. Cilji so hitreje doseženi, če učence vključimo v načrtovanje, določanje kriterijev uspešnosti in jim pri tem omogočamo kvalitetno povratno informacijo.

Po predstavitvi programa Ekošole in smernic dela pri razrednih urah, smo se odločili, da si bomo vsako leto izbrali nek projekt povezan z Ekošolo, ki ga bomo poizkušali udejanjiti v okviru razrednih ur, da jih popestrimo in naredimo drugačne.

Skupaj smo zapisali cilje projekta »Naš razred je eko«:

- samostojna in demokratična izbira teme/projekta povezana z odgovornim ravnanjem z okoljem in naravo,
- učenci organizatorji, učiteljica koordinator,
- iz teorije v prakso,
- povezava z učnimi predmeti glede na temo,
- »mi 'mamo se fajn«.

V okviru projekta si moramo zastaviti še naslednji vprašanja:

- kje in kako bomo predstavili naša dognanja;
- kako bomo vedeli, če smo uspešni pri delu.

2 GLAVNI DEL

2.1 Reciklirajmo knjigo

Izsledki zapisani v tem poglavju so v veliki meri tudi del raziskovalne dejavnosti učencev, ko smo se v šolskem letu 2014 – 2015 odločili, da bomo reciklirali knjigo. Sprva smo se naloge lotili iz teoretične strani, pri čemer smo se povezali tudi z učiteljico naravoslovja.

Z recikliranjem knjig varujemo drevesa, ki potrebujejo leta in leta za svojo rast. Prav tako zmanjšamo porabo energije, ki se porabi za izdelavo knjige iz prvotne surovine. Pri nakupu nove knjige, preverimo ali je izdelana iz recikliranega papirja. Takšna knjiga pri procesu nastajanja porabi 44% manj energije, zmanjša količino toplogrednih plinov za 38%, zmanjša količino odpadnih voda za 41% in omogoča rast dreves za 100%.

Čeprav so knjige večinoma iz papirja, jih je včasih težko reciklirati zaradi lepila, ki jih veže. S spodbujanjem inovativnega pristopa smo to informacijo obrnili sebi v prid. Knjige smo reciklirali s pomočjo izmenjave.

Kako smo udejanjili cilje projekta:

- samostojna in demokratična izbira teme/projekta je bila povezana z viharjenjem možganov. Iskali smo nekaj, kar nas je tisto leto najbolj presenetilo pri pouku. Rezultat: učenci so bili presenečeni nad količino obveznega branja pri pouku slovenščine. Ker smo hoteli knjigi dati priložnost, je iz tega nezadovoljstva nastal projekt »Reciklirajmo knjigo«, ki smo ga na koncu udejanjili z izmenjavo knjig;
- načelo kakovostne organizacije so učenci udejanjili z organizacijo tedna izmenjave knjig. V decembrskem času so z vzpodbudnim besedilom pozvali učence šole k temu, da naredijo nekaj dobrega za okolje in sočloveka. Za vsako knjigo, ki jo je učenec prinesel za izmenjavo, je dobil kupon. Zadnji dan v tednu so organizirali tržnico knjig; pri tem so se morali povezati z občino, ki je omogočila postavitve stojnic, z vodstvom šole in učitelji za odobritev časovnega načrta in dejavnosti. Z dobro organizacijo so tako omogočili izmenjavo več kot 140 knjig, ki so vesele našle nove lastnike;
- principa iz teorije v prakso in povezave z učnimi predmeti so se učenci lotili s pomočjo učiteljice za naravoslovje, ki je v temo gozd vključila poglobljeno obravnavo recikliranja papirja, raziskavo sestave knjižnih strani in platnic, vpliv barvanja papirja

na okolje. Učenci so raziskovali v času razrednih ur in o svojih izsledkih poročali pri predmetu;

- cilj »mi 'mamo se fajn« je bilo najlažje udejanjiti, saj so učenci, s tem ko so drugim omogočili pridobitev nove knjige, nazaj dobili obilico pozitivne energije. Smeh in sproščenost na tržnici knjig sta se tako pokazala kar sama po sebi.

V okviru projekta smo odgovorili še na naslednji vprašanji:

- kje in kako bomo predstavili naša dognanja – učenci so napisali članek in ga objavili v šolskem glasilu »Iskrice«, o poteku dogodka pa so obvestili tudi lokalno televizijo, ki je nato kratek prispevek objavila na lokalni kabelski postaji.
- kako bomo vedeli, če smo uspešni pri delu – učenci 7.b so med ostalimi, ki so sodelovali pri izmenjavi knjig naredili kratko ustno anketo. Večina sodelujočih je bila zadovoljnih z izvedbo. Pri naslednjem takem projektu bomo zagotovo upoštevali predlog, da bi knjige na stojnicah bolj tematsko razporedili.

Ker se je naš projekt to leto šele začel, se učenci niso najbolje znašli pri razdelitvi vlog in odgovornosti. Zato smo v razredu izvedli socialno igro »Zgodba iz knjige«, ki nam je pomagala bolje razumeti delo razreda kot skupine in učence v njej.

Cilj: oblikovanje skupnega sporočila. Vsak lahko vnaša svoje ideje, s tam da upošteva že prej povedano. Presoja o tem, kdaj in kako lahko posameznik prispeva k dejavnosti skupine.

Izvedba: Vzamemo knjigo, ki jo učenci trenutno obravnavajo/ berejo pri pouku slovenščine. Izberemo eno stran. Sestavimo skupine 4 do 6 članov. Vsaka skupina dobi neko število pridevnikov, ki smo jih prevzeli iz določenega odstavka izbrane strani. Iz teh pridevnikov mora skupina sestaviti zgodbo. Na kaj smo pozorni in nato iz tega razvijemo pogovor: Kdo ima ideje in kako jih izraža (kot sugestije, kot sredstvo za lastno izražanje, uveljavljanje ali obrambo)? Kdo začne s pisanjem zgodbe, kdo je zadržan in zakaj? Kdo začneja z novimi zamislimi in kdo jim sledi? Kdo na nek način zavrže prejšnje delo in začneja nekaj novega? So obdobja, ko nihče ne piše/ govori? Kdo po takem premoru začne prvi pisati in kaj?

Pri tem projektu so učenci krepili naslednje kompetence: sposobnost zbiranja informacij, organiziranje in načrtovanje dela, človek in njegov odnos do okolja, spoznavanje sebe in svoje vloge v okolju, sposobnost prepoznati in analizirati neobičajne probleme in načrtovati strategije za njihovo rešitev.

Nekaj utrinkov iz dejavnosti reciklirajmo knjigo:

Slika 1: Učenci 7.b so organizirali tržnico knjig

2.2 Reciklirajmo obleko

V Slovenijo vsako leto uvozimo veliko ton oblačil in hišnega tekstila. Leta 2006 je bilo uvoženih nekaj več kot 18.000 ton (domača proizvodnja ni vključena), kar predstavlja 9 kg na osebo. Istega leta je bilo v Sloveniji le 1.114 ton ločeno zbranih odpadnih oblačil in tekstilij, kar je nekaj več kot $\frac{1}{2}$ kg na osebo. To pomeni, da je velika večina odpadnih oblačil in tekstila najverjetneje končala na odlagališčih med mešanimi komunalnimi odpadki. To so bili podatki, ki so jih poiskali učenci, ko smo se v šolskem letu 2015 – 2016 kot osmošolci odločili, da recikliramo oblačila.

Pri svojih raziskavah so učenci naleteli na zmedo, ki vlada v slovenskem prostoru v zvezi z možnostjo recikliranja in ponovne uporabe oblačil. Ugotovili so, da Slovenija zaostaja za EU. Pri raziskovanju izvora svojih oblačil so naleteli na etične in okoljevarstvene probleme. Visoka moda, ki je sedaj dostopna sleherniku ima svojo ceno – izkoriščanje delavcev, vpliv

proizvodnje na okolje. Veliko debate je potekalo ravno pod načelom evalvacije kakovosti življenja. Učenci so se spopadali z dilemo, kupiti poceni oblačila in podpirati izkoriščanje ali imeti manj denarja, ker si kupil »neoporečno« oblačilo. Pri tem so krepili predvsem kompetence strpnega dialoga in uživanja v druge. Njihova osebna rast je bila navdušujoča, saj pri tem niso pozabili na sočloveka in naravo kot tako.

Kako smo udeležili cilje projekta »Naš razred je eko«:

- samostojna in demokratična izbira teme je potekala pri tem projektu zelo hitro. Ker je učencem bila ideja prejšnjega leta všeč, so v tem šolskem letu s pomočjo viharjenja možganov hitro ugotovili, da se bo veliko govorilo o oblekah, saj jih je kot osmošolce, sicer izven šole, čakal pomemben dogodek v njihovem življenju – sprejem zakramenta svete birme, ki je v najstniških očeh vključeval tudi pomembno izbiro obleke;
- iz teorije v prakso – sprva so učenci s pomočjo učiteljic kemije in naravoslovja raziskali pomen recikliranja oblačil, postopke barvanja ter možnosti recikliranja oblačil v Sloveniji. Inovativna žilica se je tokrat pokazala, ko se je bilo potrebno odločiti, kako naprej. Vedeli so, da bodo iz starih oblačil izdelali nove – tokrat so se odločili, da bodo to novi kosi oblačil z namenom in zgodbo. Vsakemu novemu kosu oblačila so določili namen in zraven napisali še zgodbo –npr. oblekica za na plažo, to oblečem, ko grem na tekmo, ta bo pa za zmenek itd.;
- povezava z učnimi predmeti glede na temo in učenci organizatorji, učiteljica koordinator – pomen vpliva globalizacije na proizvodnjo oblačil so učenci spoznali pri urah etike, domovinske ter državlanske kulture. Tudi s pomočjo govornega nastopa so tako raziskali pot kavbojk od semena bombaža do polic v prodajalni. Pri tem smo obdelali tudi temo izkoriščanja pravic delavcev tretjega sveta ter s pomočjo igre vlog razvili debato o pravični trgovini. Pri kreiranju novih kosov smo se povezali z učiteljem likovne umetnosti in s pomočjo tehnike črtne risbe narisali predloge za 6 novih kosov oblačil. Učenci so se sami lotili izdelave novih kosov; fantje so se izkazali predvsem pri razkosanju starih oblačil in pletenju. Pri končni izdelavi pa so se učenci povezali s šiviljo iz društva gospodinj občine Gorišnica;
- z odliko so pri tem projektu učenci izpolnili zadani cilj »mi 'mamo se fajn«. Ob kreiranju in poizkušanju novih oblačil se je sproščala obilica smeha. Smeh nam okrepi imunski sistem in zato se lažje borimo z boleznijo. Učenci so bili tako zaščiteni pred škodljivimi učinki stresa, bili so sproščeni, izboljšalo se jim je razpoloženje. Pri svojem delu so bili nasmejani učenci veliko bolj uspešni. Kreiranje oblek je povežalo razred,

spodbudilo pozitivne odnose, zgladilo nesoglasja. Vsak izmed učencev je v šolo prinesel kos oblačila, ki ga je že prerasel. Pri tem smo slišali marsikatero zgodbo iz otroštva in na to temo navezali kar nekaj socialnih iger, pri katerih nam je na pomoč pristopila šolska pedagoginja.

Ena izmed socialnih iger: Preteklost – sedanjost – prihodnost

Cilj vaje: izmenjava osebnih informacij, samorefleksija poteka lastnega življenja, spoznavanje ostali članov v skupini.

Potreben material za izvedbo vaje: listi, na katerih so napisana vprašanja, pisala, barvni svinčniki.

Izvedba vaje: vsak udeleženec dobi listek z naslednjimi vprašanji, na katera odgovori vsak zase.

A) Ko sem bil star 7 let:

je bil moj glavni interes _____

sem imel naslednji problem povezan z oblačili _____

je bilo moje najljubše oblačilo/ barva oblačila _____

je moja oblačila izbiral _____

B) Sedaj je v mojem življenju najpomembnejši interes _____

Imam naslednji problem povezan z oblačili _____

Je moje najljubše oblačilo/barva oblačila _____

Moja oblačila izbira _____

C) Mislim, da bo čez 10 let:

moj glavni interes _____

moj glavni problem povezan z oblačili _____

bo moj najljubši kos oblačila/ barva oblačila _____

bo moja oblačila izbiral _____

Poleg tega, da vsak napiše odgovore, naj vsako obdobje označi s svojo barvo, ki naj označuje osnovno razpoloženje, značilno za to obdobje. To pomeni, da morajo imeti udeleženci pri tej vaji na razpolago dovolj barvnih svinčnikov. Ko vsi to naredijo, se oblikujejo podskupine s po štirimi udeleženci, ne glede na velikost skupine. Razen, če je skupina zelo mala, lahko delajo v parih. V takšnih malih skupinah lahko vsak posreduje svoje odgovore, ostali pa mu v pogovoru postavljajo dodatna vprašanja.

Analiza po izvedeni vaji je mogoča tako, da se v skupini udeleženci pogovarjajo o naslednjih področjih: Kako odkriti so bili lahko pri tej vaji? Na kateri ravni je največ odgovorov oziroma informacij o sebi? Kako so tolmačili različne barve in kose oblačil ter kakšen pomen so pripisovali le tem? Kakšno je pričakovanje prihodnosti? Kakšni občutki spremljajo razmišljanje o prihodnosti? V kakšnem medsebojnem odnosu so preteklost, sedanjost in prihodnost. Posebna navodila: Vaja je namenjena spoznavanju, vendar ne kot uvodna vaja za spoznavanje skupine. Primerna je tudi za refleksijo odvisnosti in povezav v posameznikovem življenju.

V okviru projekta smo poiskali odgovore za naslednji vprašnji:

- kje in kako bomo predstavili naša dognanja - rezultate našega dela so predvsem fantje ovekovečili s fotografijami in filmi, ki so nastali v postprodukciji. Željo po pokazati se tudi širšemu okolju pa smo izpolnili na sejmu Altermed. Učenci so samostojno pripravili besedilo in koreografijo za modno revijo na predstavitvenem odru Ekošole, na kateri so učenke predstavile 6 novih kreacij;
- kako bomo vedeli, če smo uspešni pri delu – naše kreacije so oblekle tudi četrtošolke, ko so na naši šoli vodile prireditev ob tednu ločevanja in zbiranja odpadkov.

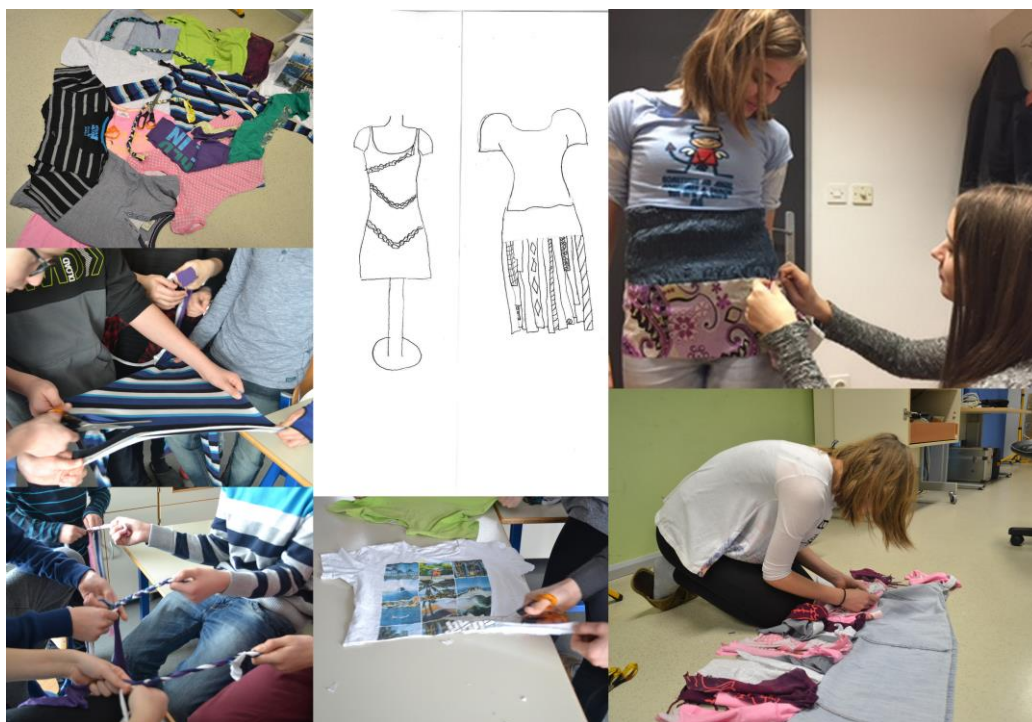
Pri izvedbi modne revije – pripravi besedila, ki je spremljalo mimohod oblek, smo naleteli na majhne težave, ki so zadevale skupinsko delo in oblikovanje besedila. Težave in nesoglasja smo lažje rešili, ko smo pri razredni uri izvedli naslednjo socialno igro: sestavljanje stavkov.

Cilj: oblikovanje skupnega sporočila. Vsak vanj lahko vnaša svoje spremembe, vendar mora istočasno upoštevati, kar je bilo pred njim že povedano.

Izvedba: Skupina sede v krog in oblikuje stavke. Prvi igralec pove besedo, njegov levi sosed doda svojo. In tako se stavek dopolnjuje, vse do konca. Na kaj smo pozorni: Kakšne vrste stavkov oblikuje skupina? Se čutijo vsi igralci enako vključene? Ali si skuša kdo pomagati na ta način, da uporablja le razna mašila (veznika ipd.)? Ta igra je še posebej primerna za izražanje splošnega neprijetnega, napetega razpoloženja in je zato dobra odskočna deska pri reševanju sporov in nesoglasij.

Pri tem projektu so učenci krepili naslednje kompetence: medvrstniško sodelovanje, varnost, organiziranje in načrtovanje dela, človek in njegov odnos do okolja, spoznavanje sebe in svoje vloge v okolju, sposobnost prepoznati in analizirati neobičajne probleme in načrtovati strategije za njihovo rešitev.

Nekaj utrinkov iz dejavnosti reciklirajmo obleko:

Slika 2: Reciklirajmo obleko

Slika 3: Modna revija na sejmu Altermed

2.3 Odgovorno ravnanje s hrano – Buča³

Cilje projekta »Naš razred je eko« smo udejanjili na naslednje načine:

- samostojna in demokratična izbira teme/projekta - v zadnjem razredu osnovne šole so se učenci podali v raziskovanje svojih prehranjevalnih navad, saj jih je k temu spodbudil nov način ravnanja z odpadlo hrano v jedilnici šole. Šola je namreč hotela spodbuditi učence k odgovornejšemu ravnanju s hrano in zavedanju, koliko energije je potrebne, da hrana pristane na njihovem krožniku. V našem razredu je to spodbudilo obilico vprašanj: Kaj jem?, Od kod prihaja hrana, ki je na mojem jedilniku?, Je domače res boljše?, Od česa je odvisna kakovost hrane?;
- povezava z učnimi predmeti glede na temo - pri tem smo se povezali z učiteljicama kemije in gospodinjstva ter biologije, ki sta se strinjali, da se z učenci pogovorita teh stvari, za kar se je izkazalo, da že imata vključeno v učnem načrtu. Ob koncu šolanja se je tako izkazalo, da so učenci s pomočjo teh predmetov razumeli povezanost prehrane in zdravja, poznali hranilne vrednosti živil, znali razvrstiti živila na beljakovinska, ogljikohidratna in maščobna, navedli načine shranjevanja živil, poznali osnovne kuharske postopke in osnovno higieno pri delu, razbrali osnovne informacije iz deklaracije na embalaži.
- »mi 'mamo se fajn« in iz teorije v prakso - šola je to leto izvedla tudi nekaj dejavnosti povezanih z uživanjem sadja in zelenjave iz lokalnega okolja. Devetošolci so tako v okviru šole samoiniciativno sodelovali v pripravi zdravih obrokov za celotno šolo, pri pripravi tradicionalnega slovenskega zajtrka, sodelovali in zmagali so na natečaju šole za izbor slogana »Šolske sheme sadja in zelenjave«. Pri dejavnostih so delovali tudi iz raziskovalnega vidika in se naučili, da ima hrana iz lokalnega okolja manj konzervansov in pesticidov ter z zadovoljstvom ugotovili, da ima tudi boljši okus; posledično tudi, ker so ga bolj navajeni. Da pa s tem, ko uživamo doma pridelamo hrano, podpiramo lokalne proizvajalce, pa so vedeli iz lastnih izkušenj.

Da se kot najstnik odrečeš hitri prehrani, ni mačji kašelj. V devetem razredu smo dosegli to, da smo vsaj enkrat na mesec poizkusili jedi, za katere smo trdili, da »niso dobre«. Tako se je najprej za hec, nato pa zares rodila ideja, da bi poiskali ne najbolj priljubljeno živilo in ga čimbolj izkoristili. Na našem jedilniku so se tako znašle buče, ki smo jih, tako kot dobra vila, spremenili v nekaj okusnega. Fantje so raziskali hranilne vrednosti, predlagali recepte in bili zadolženi za dokumentiranje. Večinoma dekleta pa so se lotila priprave jedi in nato celoten

razred degustiranja. S pripravo jedi so učenci razvijali pozitiven odnos do hrane. Pripravili so namaz iz bučnih semen in bučnega olja, marmelado iz buče in jabolk ter rulado iz bučnih semen.

Recepti

NAMAZ IZ BUČNIH SEMEN IN OLJA

Sestavine:

bučna semena, bučno olje

ptujski lük

domača skuto in kislá smetana, sol, poper

Priprava:

V sekljalnik damo pest bučnih semen, 3-4 žlice bučnega olja in 2-3 žlice kisle smetane. Mešamo, da dobimo gosto zmes. Čebulo olupimo in narežemo na drobne kose. V posodi zmešamo 200g skute, čebulo in bučno zmes, solimo in popramo po želji. Namažemo na domači kruh in okrasimo z bučnimi semeni.

MARMELADA IZ BUČE IN JABOLK

Sestavine:

½ kg sladke buče (hokaido ali maslenka)

½ kg jabolk

sladkor, kis, limonin sok

Priprava:

Bučo olupimo in nasekljamo, v posodi jo dušimo z malo vode približno 30 minut, nato jo s paličnim mešalnikom spasiramo. Jabolka olupimo in jih dušimo, po približno 20 minutah jih malo pretlačimo in dodamo spasirani buči. Mešanici dodamo 2-3 žlice sladkorja (lahko je želirni) in kis po okusu, pustimo, da malo zavre. Že rahlo ohlajeni marmeladi lahko dodamo še limonin sok.

RULADA IZ BUČNIH SEMEN

Sestavine:

6 jajc

130 g zmletih bučnih semen

90 g sladkorja

žlička pecilnega praška

Namaz:

kisla smetana, bučna marmelada

Priprava:

Ločimo rumenjake od beljakov. Rumenjake s sladkorjem penasto umešamo in nato dodamo drobno zmleta bučna semena, ki smo jim dodali pecilni prašek; po želji tudi naribamo lupino limone. Iz beljakov naredimo sneg, ki ga rahlo umešamo v maso. Maso pečemo pri 180 stopinjah približno 12 minut. Ohlajeno lahko namažemo s kisló smetano in bučno marmelado ter jo zavijemo v rulado.

V okviru projekta smo odgovorili na naslednji vprašnji:

- kje in kako bomo predstavili naša dognanja - ker so učenci prejšnje leto imeli zelo pozitivno izkušnjo na sejmu Altermed, so se učenke odločile, da bodo ta projekt predstavile na degustacijskem odru sejma Altermed. Zagotovo so bile v tem primeru na preizkušnji njihove organizatorske sposobnosti, vendar so pripravo jedi in predstavitev odlično izpeljale.
- kako bomo vedeli, če smo uspešni pri delu – na začetku projekta smo sklenili, da navdušimo vsaj še en razred za naš projekt. To nam je uspelo, saj smo se s preko projekta Mali – veliki prijatelj povezali s četrtim razredom in z njihovo pomočjo pridobili buče. Pripravili smo jim tudi naše recepte, kar jih je spodbudilo, da so sami pripravili bučno juho in palačinke z bučno marmelado.

Tudi pri tem projektu smo socialne igre, ki smo jih izvajali pri razrednih urah navezali na naš projekt odgovorno s hrano. Na tem mestu predstavljamo eno izmed njih: Tipanje in okušanje stvari.

Cilj vaje je izostritev tipa in okusa kot čutila, istočasno pa tudi usmeritev pozornosti na lastne telesne reakcije. Vaja razširja zmožnost čutnega spremljanja informacij iz našega okolja.

Izvedba: Vodja/ razrednik pripravi različne vrste sadja in zelenjave, ki jih učenci kos po kos otipajo v škatli in imajo pri tem zaprte oči. Predmet najprej tipajo s konicami prstov, nato z dlanjo in šele nato s celo roko. Pri tem so pozorni na občutja, ki jim jih tako spoznavanje

predmeta povzroča .. (prijetno, neprijetno, radovednost, nezainteresiranost, ...). Učenec je lahko pozoren tudi na težo predmeta, vonj ali okus. Potem, ko je vsak raziskal svoj kos sadja ali zelenjave, ga preda naprej ostalim članom skupine. Ko so vsi člani skupine spoznali predmete vseh ostalih, se pogovorijo o svojih občutjih v malih skupinah po 4 člane.

Namesto tipanja predmetov lahko vodja/ razrednik pripravi na koščke narezano sadje in zelenjavo, ki jih nato učenci z zavezanimi očmi okušajo in poizkušajo znotraj skupine ugotoviti, za katero vrsto sadja oz. zelenjav gre.

Nasveti za analizo: Katere lastnosti predmeta so posebej ostale v spominu in jih sicer pri tem kosu sadja ali zelenjave v vsakdanjem življenju nismo opazili? Kako občutljive so naše roke kot organ tipa in kako občutljiv je naš jezik kot organ okusa?

Pri tem projektu so učenci krepili koncepte zdrav odnosa do hrane, medvrstniško učenje in sodelovanje, varnost, organiziranje in načrtovanje dela, človek in njegov odnos do okolja, spoznavanje sebe in svoje vloge v okolju, sposobnost prepoznati in analizirati neobičajne probleme in načrtovati strategije za njihovo rešitev.

Nekaj utrinkov iz projekta Buča³:

Slika 4: Priprava jedi iz buče

Slika 5: Predstavitev jedi na sejmu Altermed

Slika 6: Mag. Gregor Cerar, Bine Volčič, ekipa 9.b s šolsko koordinatorko Andrejo Kolarič

3 SKLEP

Dobro je, da vzgajamo otroke z namenom zavedanja, kako pomemben je naš odnos do okolja, v katerem živimo. Zagotovo je izziv predstaviti ekoteme mladostnikom, ki jih obkrožata moderna tehnologija in svet, za katerega ekologija ni ravno na prvem mestu. S projektom »Naš razred je eko« nam je uspelo pri učencih v zadnji triadi osnovne šole povečati ekološko ozaveščenost. Razredni cilji projekta so bili v celoti doseženi, saj smo preko samostojne izbire tem, zagotovili večjo pripravljenost sodelovanja med učenci. Dejavnosti, ki si jih je izbral razred, so se skozi celotno triletnje prepletale z dejavnostmi šole, ki podpira in razvija projekte Ekošole. Zagotovo so bile razredne ure pestrejšše, saj smo se spoprijemali tudi z nevsakdanjimi šolskimi temami. Učenci so tako poglobljeno spoznali tematiko recikliranja in odgovornega ravnanja s hrano. Da so bile teme aktualne, pa so učenci poskrbeli z raziskovanjem po spletu in lastnim življenjem v raziskovalne teme.

Ugotavljamo, da ima ta projekt obilico pozitivnih »stranskih učinkov«: učenci so osebno zrasli, bolj se zavedajo svoje okolice in njihovega vpliva nanjo, medsebojni odnosi so se izboljšali – težave v razredu smo reševali hitreje, učinkoviteje ali pa so kar čez noč izginile. Bogatile so se čustvene vezi učencev do narave. Naučili so se spoštovati drugačnost in ceniti naravne dobrine. Učenci in učitelji so uvideli, da so znanje, ki so ga usvojili pri pouku, lahko uporabili v vsakdanjem življenju v šoli in izven nje.

Interdisciplinarnost projekta smo udejanjali s povezovanjem naših tem z učnimi načrti in sodelovanji učiteljev likovne umetnosti, gospodinjstva, kemije, biologije ter etike in državljanske kulture. Pri likovni umestnosti so tako oblikovali načrte za modne kreacije in se hkrati urili v risanju. Pri učiteljici gospodinjstva so učenci ponovili osnovna pravila varnega kuhanje in prehrabno vrednost živil. Z učiteljico kemije in biologije so raziskali sestavo in izvor buče. Pri etiki so poglobili poznavanje posledic globalizacije in raziskali pot nekega izdelka od začetka proizvodnje do njegove uporabe oz. zavrženosti.

Rezultate našega dela smo predstavili na spletnih straneh šole, v šolskem glasilu, lokalnih medijih in na sejmu Altermed. V šolskem glasilu Iskrice so učenci objavili svojo refleksijo opravljenega dela po posameznih projektih in s pozitivnimi zaključki spodbujali tudi ostale, da se jim pridružijo.

Seveda smo pri projektu naleteli tudi na ovire. Razmišljati, da bodo vsi posamezniki v enaki meri sodelovali pri dejavnosti, bi bilo utopično. Zagotovo pa ni bilo učenca, ki ne bi ničesar doprinesel k projektom. Predvsem je bilo potrebne veliko spodbude iz strani razredničarke in v začetnih fazah kar nekaj organizacijskih napotkov.

Pogled naprej. Z našim projektom bi radi navdušili še druge razredne skupnosti in želeli bi, da bi se tak princip razrednih ur izvajal tudi v bodoče. Zelo dobro smo sodelovali s koordinatorko ekošole učiteljico Andrejo Kolarič, ki nam je s svojim razredom pomagala pri projektu buče, mi pa njej z našimi kreacijami. S pomočjo projekta Mali – veliki prijatelj smo se povezali s 4. razredom in z njihovo pomočjo pridobili buče in jih navdušili s pripravljenimi jedmi, tako da so tudi sami nato uspešno pripravili bučno juho in palačinke z bučno marmelado.

In še beseda o dodani vrednosti:

»Sejem Altermed oziroma kako so nas oblegale znane osebe«

V petek, 10. 3. 2017, smo se z razredničarko Tino B. Kokot odpravile na Sejem Altermed v Celju. Letošnja tema sejma, s katerim sodeluje tudi Ekošola, je bila »odgovorno s hrano«. Učenke 9.b (Lana, Sara, Nika, Julija H., Ema in Julija P.) smo se predstavile na degustacijskem odru. Pripravile smo dve jedi: namaz iz bučnih semen in bučnega olja ter palačinke z bučno-jabolčno marmelado. Na majhnem odru smo se odlično znašle in kar številčni publiki pripravile okusne jedi. Da pa je bil naš dan popoln, je poskrbel kuharski šef Bine Volčič. Prišel je do našega odra in nas povprašal o naših jedeh; seveda smo ga tako navdušile, da se je hotel slikati z nami. To še ni vse! Ko smo se sprehajale po sejmu, nas je s kamero ulovil simpatični Dejan Krajnc iz skupine Poskočni muzikanti. Ker smo mu super zapele smo zaslužile 10 evrov in seveda se je tudi on slikal z nami. Ej, naš razred je eko in to se splača ☺. In dan je bil popoln ...

Učenke 9.b, OŠ Gorišnica, šolsko leto 2016-17

4 VIRI IN LITERATURA

Criegisch, N., 2000. Zdrava prehrana. Ljubljana. Prešernova družba

Marentič Požarnik, B., 2008. Psihologija učenja in pouka. Ljubljana. DZS

Nelsen, J., 2014. Pozitivna disciplina. Griže. Svetovalno-izobraževalni center MI

Gradiva društva Humanitas, [<http://www.humanitas.si/?subpageid=255> , dostopno 16.9.2017]

Pomen zbiranja in ponovne rabe tekstila [http://www.tekstilnica.si/o-projektu/pomen-zbiranja-in-ponovne-uporabe-tekstila/, dostopno 16.9.2017]

Programske smernice za delo za delo oddelčnega učiteljskega zbora in oddelčne skupnosti [http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/program_drugo/Programske_smernice_za_delo_ouz_in_os.pdf, dostopno 16.9.2017]

Razredne ure za vse nas (priročnik za učitelje), [http://www.zdravjevsoli.si/attachments/article/217/Pvoranca%20RavneRAZREDNE%20URE%20ZA%20VSE%20NAS_15032011.pdf, dostopno 16.9.2017]

Recikliranje odpadkov za vsakogar, [https://www.lep-planet.si/kaj-lahko-recikliramo/papirnati-izdelki/knjige-papir/, dostopno 16.9.2017]

Vir slik: osebni arhiv Tine B. Kokot